

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
2.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2022/1462
Toplantı Tarihi/Sayısı : 11.6.2024/47
Karar Numarası : 2024/534
Başvuran : İ. K.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Akşehir T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın sağlık problemleri nedeniyle çok kişilik koğuşlarda kalamadığı, akıl ve ruh sağlığı hastanesine sevkinin gerçekleştirilmediği iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

a. Paranoid kişilik bozukluğu nedeniyle psikiyatri polikliniğinde muayene olduğunu ve ilaç tedavisi gördüğünü, ruh ve sinir hastalıkları hastanesine sevk edilmediğini,

b. Çok kişilik koğuşlarda tutulmakta zorlandığını, kendisine veya arkadaşlarına zarar vermekten korktuğunu iddia etmektedir.

3. Muhatap Akşehir T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle;

a. Başvuranın 9/8/2021 tarihinde Akşehir Devlet Hastanesi Psikiyatri Polikliniğinde muayenesinin yapıldığı, anksiyete bozukluğu tanısı ile reçete düzenlendiği, 20/8/2021 tarihinde Akşehir Devlet Hastanesi psikiyatri hekiminin Kuruma gelerek yapmış olduğu muayenede konversiyon tanısı ile reçete düzenlendiği, 8/12/2021 tarihinde Akşehir Devlet Hastanesi psikiyatri hekimi tarafından uyum bozukluğu tanısı ile reçete düzenlendiği, 29/3/2022 tarihinde başvuran hakkında Akşehir Devlet Hastanesi tarafından düzenlenen Erişkinler İçin Engellilik Sağlık Kurulu Raporunda %0 engel oranı tespit edildiği, 14/4/2022 tarihinde Akşehir Devlet Hastanesi psikiyatri hekiminin Kuruma gelerek yapmış olduğu muayenede disosyal bozukluk tanısı ile reçete düzenlendiği, 22/9/2022 tarihinde Konya Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi Psikiyatri Kliniğine sevk edilerek muayenesinin yapıldığı ve anksiyete bozukluğu teşhisi konularak reçetesinin düzenlendiği,

b. Ruh ve sinir hastalıkları hastanesine sevk işleminin psikiyatri hekiminin uygun görmesi halinde gerçekleştirilebileceği,

c. İlgili Mahkemelerce başvuranın; 12/10/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun "Akıl hastalığı" başlıklı 32'nci maddesinde yer alan; "(1) Akıl hastalığı nedeniyle, işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayamayan veya bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneği önemli derecede azalmış olan kişiye ceza verilmez. Ancak, bu kişiler hakkında güvenlik tedbirine hükmolunur. (2) Birinci

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

fıkra yazılı derecede olmamakla birlikte işlediği fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneği azalmış olan kişiye, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası yerine yirmibeş yıl, müebbet hapis cezası yerine yirmi yıl hapis cezası verilir. Diğer hallerde verilecek ceza, altıda birden fazla olmamak üzere indirilebilir. Mahkûm olunan ceza, süresi aynı olmak koşuluyla, kısmen veya tamamen, akıl hastalarına özgü güvenlik tedbiri olarak da uygulanabilir.” hükmü kapsamında değerlendirilmek üzere; ruh ve sinir hastalıkları hastanesine, adli tıp kurumlarına ve üçüncü basamak hastanelere sevk edilerek rapor düzenlenmesinin talep edildiği ancak düzenlenen raporlarda başvuranın mezkûr Kanun'un ilgili maddesi kapsamında olmadığı belirtilmiştir.

ç. Başvuranın 30/9/2022 tarihinde alınan ifadesinde; hastaneye sevklerinin yapıldığı, dilekçesindeki konulara ilişkin herhangi bir şikayetin kalmadığının bildirilmesi üzerine çok kişilik koğuştta tutulduğu belirtilmiştir.

4. Başvuran tarafından Kurumumuza yasal süre içerisinde yazılı görüş sunulmamıştır.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın “Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı” başlıklı 17'nci maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

“Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. Tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbi deneylere tabi tutulamaz. Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz. (...)”

6. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun “Kurumun görevleri” başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde: “Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek” Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun görevleri arasında sayılmıştır.

7. 6701 sayılı Kanun'un “Başvurular” başlıklı 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamında Kuruma bizzat başvuru yapabileceği belirtilmiştir.

8. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in “Ön incelemenin yapılması” başlıklı 48'inci maddesinin birinci fıkrasına göre: “Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; ... e) Belli bir konuyu içerip içermediği, ... yönlerinden incelenir.”

9. Mezkûr Yönetmelik'in “Gerekçeli kabul edilmezlik kararı” başlıklı 67'nci maddesi şöyledir:

“(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinin kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir. (2) Ön inceleme aşamasında incelenabilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48'inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

10. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

11. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

12. Birleşmiş Milletler tarafından kabul edilen Herhangi Bir Biçimde Tutulan veya Hapsedilen Kişilerin Korunmasına Dair İlkeler Bütünü Belgesi'nin 24'üncü maddesi uyarınca; *“Tutulan veya hapsedilen bir kimsenin tutma yerine veya hapisaneyeye girişi yapıldıktan sonra mümkün olan en kısa sürede, tam ve doğru şekilde tıbbi muayenesi yapılır; bundan sonra da gerekli olduğu zaman tıbbi bakım ve tedavisi yapılır. Bu bakım ve tedavi ücretsiz verilir.”*

13. 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un *“Hükümlünün muayene ve tedavi istekleri”* 71'inci maddesine göre; *“Hükümlü, beden ve ruh sağlığının korunması, hastalıklarının tanısı için muayene ve tedavi olanaklarından, tıbbî araçlardan yararlanma hakkına sahiptir. Bunun için hükümlü öncelikle kurum revirinde, mümkün olmaması hâlinde Devlet veya üniversite hastanelerinin mahkûm koşullarında tedavi ettirilir.”*

14. Başvuran; sağlık problemleri nedeniyle çok kişilik koşullarda kalamadığını, akıl ve ruh sağlığı hastanesine sevkinin gerçekleştirilmediğini iddia etmekle birlikte muhatap Kurumun cevabi yazısı ve ekleri incelendiğinde, başvuranın 30/9/2022 tarihli ifade tutanağında hastaneye sevklerinin yapıldığı, dilekçesindeki konulara ilişkin herhangi bir şikayetin kalmadığını belirttiği görülmüş ve söz konusu tutanağın başvuran tarafından imzalandığı tespit edilmiştir. Bu kapsamda, konusuz kalan başvurunun Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 48'inci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi ile mezkûr Yönetmelik'in 67'inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca kabul edilmez olduğu değerlendirilmiştir.

V. KARAR

A. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

11/6/2024 tarihinde, Saffet BALIN'ın karşı oyuyla OY ÇOKLUĞUYLA, karar verildi.

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye

e-imzalıdır

Ünal SADE
Üye

Ek: 2024/534 İ. K. 2. Daire Kararı Saffet BALIN Karşı Oyu (1 Sayfa)

27.06.2024

KARŞI OY GEREKÇESİ

Karar Adı : İ. K.
Karar Numarası : 2024/534

6701 sayılı Kanun'un 18'inci maddesinin birinci fıkrası "*Kurum, başvuruları ve resen yaptığı incelemeleri başvuru ve resen inceleme kararı tarihinden itibaren en geç üç ay içinde sonuçlandırır. Bu süre, Başkan tarafından bir defaya mahsus olmak üzere en fazla üç ay uzatılabilir.*" hükmünü haizdir. İlgili hüküm uyarınca başvuruların incelenmesi ve karara bağlanması için belirlenen sürenin azami olarak altı ay olduğu açıktır.

Somut başvuruda, yukarıda yer verilen normatif düzenlemedeki azami süreye uyulmadığı görülmektedir. Kurumumuzun insan kaynağı ile beraber değerlendirildiğinde mevcut durumdaki olağan dışı gecikmenin makul görülebilmesi mümkün değildir. Kaldı ki aynı dönemde Kurumun insan kaynağının "tali" olarak değerlendirilebilecek faaliyetlere kanalize edildiği görülmektedir. Bu durum Kurumun insan kaynağının etkili ve verimli olarak kullanılamaması ve iş akış takiplerinin düzenli olarak yapılamamasının olağan sonucudur.

Mücbir sebepler hariç olmak üzere başvuruların öngörülen yasal sürede sunulmamasında sorumluluğu olan personel hakkında gerekli tahkikatın da yapılması gerektiği şerhiyle birlikte yukarıda sıralanan gerekçelerle sayın çoğunluğun görüşüne iştirak edilememiştir.

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>